

Đói, Ăn... Năn

Du Uyên

Không biết từ bao giờ, người Việt mình có câu “đói ăn rau, đau uống thuốc”.

Người vợ chụp hình chồng cần mẫn bới đá khỏi đường ray xe lửa, trồng rau – Nguồn: Facebook

Người xưa thông thái một cách bản năng. Không cần phòng thí nghiệm để phân tích vitamin hay chất chống oxy hóa, nhưng qua trăm ngàn năm sống chan hòa với đất mẹ, họ biết rằng trong mỗi cọng rau, chiếc lá không chỉ có chất xơ để no lòng, mà còn ẩn chứa cả sinh khí của đất trời, có khả năng chữa lành và cân bằng cơ thể. Đó là lý do trong vườn của các bà, các mẹ Việt ngày xưa, ranh giới giữa rau ăn và cây thuốc đôi khi mong manh lắm. Theo sách Cây thuốc và động vật làm thuốc ở Việt Nam (Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, 2004), hơn 70% cây thuốc dân gian Việt Nam cũng là thực phẩm hàng ngày. Tô canh giải cảm không thể thiếu lá tía tô giàu perillaldehyde. Nồi nước mát giải nhiệt phải có nắm rau má chứa asiaticoside, giúp kháng viêm, chữa lành vết thương. Bị ho thì dùng lá húng chanh chưng với đường phèn. “Rau” trong nhiều trường hợp chính là “thuốc” ở dạng nguyên sơ và hiền lành nhất. Trái thù lù ở Việt Nam là cây dại đã được người Nhật nâng tầm thành siêu thực phẩm nhờ hàm lượng chống oxy hóa cao, bán gần bạc triệu một ký...

Cũng vì vậy mà nhiều nhà khoa học nước ngoài lẫn trong nước hay nói “người Việt ngồi trên đồng thuốc mà vẫn bệnh”, nặng hơn là “người Việt Nam chết trên đồng thuốc”. Lý do ư? Không phải do người Việt không ăn rau nữa, mà là đa số rau người Việt ăn không còn là thuốc nữa mà là chất độc. Chất độc từ thuốc trừ sâu, thuốc tăng trưởng, nguồn nước, đất và cả lòng người. Tất cả lại giúp hội mau nẩy mầm hơn, cây mau ra trái hơn, trái mau bự hơn, sâu ăn vô chết tươi chứ đừng nói là có đầy sâu. Người thì mạnh hơn sâu, nên ăn vô từ từ mới... chết.

Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO, 2023), Việt Nam nằm trong nhóm nước sử dụng thuốc bảo vệ thực vật cao nhất Đông Nam Á, với hơn 100,000 tấn mỗi năm. Thuốc trừ sâu, thuốc tăng trưởng, phân bón hóa học không chỉ làm đất bạc màu mà còn để lại dư lượng độc hại trên rau củ. Báo Tuổi Trẻ (2024) từng đưa tin về một nghiên cứu của Đại học Nông Lâm TP.HCM, cho thấy 30-40% mẫu rau ở các chợ đầu mối TP.HCM có dư lượng thuốc bảo vệ thực vật (nhưng không bảo vệ động vật) vượt mức cho phép, từ chlorpyrifos đến neonicotinoids – những chất có thể gây rối loạn nội tiết, tổn thương gan, thậm chí ung thư nếu tích lũy lâu dài. Nguồn nước tưới nhiễm kim loại nặng, đất bị ô nhiễm từ rác thải công nghiệp, càng làm tình hình thêm trầm trọng. Theo Vietnam Journal of Preventive Medicine (2023), trẻ em ở các vùng nông thôn Việt Nam có nguy cơ phơi nhiễm thuốc trừ sâu qua thực phẩm cao gấp 3 lần so với chuẩn quốc tế...

Chiến tranh Nga-Ukraine, khủng hoảng ở Trung Đông, bạo loạn ở Nepal, nhà thờ Pháp cháy, phân rẽ đảng phái và lòng người ở Mỹ... người Việt biết mọi điều. Cho nên, chuyện rau bán ngoài chợ có độc, người Việt biết hết trơn, biết từ lâu. Nhưng, phần vì quá bận để tự trồng rau mà ăn, phần vì quá nản vì không biết tổ cáo cho hội đoàn nào của chính quyền về việc này, đa số nhắm mắt ăn luôn. Giờ đây, tác đất tác vàng, người nhiều đất thì họ cho thuê, làm bất động sản, làm kinh tế, ai mà đem trồng rau nữa... Bởi vậy, nếu trong Nam nổi tiếng với phong trào trồng rau ở sân thượng, thùng xốp, thì ngoài Bắc lại nổi tiếng vụ trồng rau ven kênh, sông thối, đường tàu. Xin trích hai đoạn ngắn trong bài báo “Bỏ vốn ít, thu cả năm nhờ trồng rau bên kênh thối, đường tàu” có từ 2014 trên tờ Zing News:

“Trồng rau ven kênh, sông thối, đường tàu ngày càng phổ biến ở Hà Nội bởi quan điểm ‘rau gần kênh bẩn còn sạch hơn mua ngoài chợ mà không rõ nguồn gốc’ của người dân thủ đô.”

“Ven sông Lừ (đoạn chảy qua Định Công, Hoàng Mai) cũng có nhiều hộ dân trồng rau. Bà Thủy – một người trồng rau ven sông Lừ – cho biết, do nhà hẹp, không có tầng thượng để trồng rau nên một số hộ dân đã cải tạo

đất để tặng gia. ‘Rau tự trồng vừa sạch, vừa an toàn, dùng cho người già, trẻ nhỏ đều được, không lo có hóa chất, thuốc bảo vệ thực vật hay thuốc kích thích tăng trưởng’, bà nói.”

Bỏ vốn ít, thu cả năm nhờ trồng rau bên kênh thối, đường tàu

Thái An • Thứ ba, 15/7/2014 06:00 (GMT+7)

Trồng rau ven kênh, sông thối, đường tàu ngày càng phổ biến ở Hà Nội bởi quan điểm “rau gần kênh bán còn sạch hơn mua ngoài chợ mà không rõ nguồn gốc” của người dân thủ đô.

Doc sống Tô Lịch (đoạn qua đường Kim Giang, Hoàng Mai, Hà Nội), người dân tận dụng

“nguy hiểm”, lại nghĩ “tiềm năng”. Thế là lom khom cào đá sỏi mức qua chỗ khác, gieo rau xuống, cuốc cuốc, tưới tưới, chăm như chăm tinh nhân. Gần tới ngày thu hoạch, không ai biểu mà mấy người công nhân bảo trì

2014, 2010... người ta đã thấy rau ngoài chợ bán không ổn – Nguồn: znews.vn, dantri.com.vn

Trồng rau ven sông, kênh rạch, đường tàu... có sạch không? Dĩ nhiên là không. Bởi nước tưới thường lấy từ chính các con sông ô nhiễm, chứa kim loại nặng như chì, cadmium, còn đất ven đường tàu thì bị nhiễm bụi than và hóa chất từ tàu hỏa, chưa kể rác thải sinh hoạt. Vậy mà, rau trồng ở đây vẫn được người dân tự tin dùng cho “người già, trẻ nhỏ” hơn là rau ngoài chợ, chứng tỏ rau ngoài chợ mất... uy tín trầm trọng. Mất từ trước 2010 (bằng chứng là một bài báo có tên Phong trào trồng rau ven đường tàu đã xuất bản từ 2010 ở báo Dân Trí), tới nay vẫn mất uy tín. Rau ọ là rau, dây kinh nghiệm của mày đâu?

Bằng chứng là mới đây, có một người vợ tào khang ở Hải Phòng vì xốt chồng mà đăng đàn kể câu chuyện trồng rau với giọng rất gay gắt. Số là, ông chồng chị mê rau tới mức, nhìn đâu cũng thấy đất trồng. Thấy đường ray xe lửa, thay vì nghĩ

13:14

Trần Hà Thương

1 ngày · 🌐

Xem 2 phản hồi...

Tuấn Phạm

Trồng luôn vào đường tàu luôn, quá nguy hiểm

7 giờ Thích Trả lời

Tác giả

Trần Hà Thương

Tuấn Phạm sao lại nguy hiểm hả b, rải đất lên trồng chứ đào sâu xuống đâu, nta vẫn đi bảo trì kiểm tra hàng ngày, nhà tui ở đây từ đời ông bà rồi lại ko hiểu biết ư

4 giờ Thích Trả lời

Nguyễn văn chia sẻ từ người vợ:

“Thứ mà chồng tui tâm huyết nhất lúc này là luống rau thơm trước cửa... ngày nào cũng chăm chút tưới nước, canh không cho trẻ con giẫm lên. Ấy vậy mà hôm nay không ai cản nổi cái xẻng của mấy bác công nhân bảo trì đường ray... đúng là ối dzối ối luôn.”

Khi thiên hạ “nhào vô” giải thích là công nhân họ làm việc của họ, chồng chị đã trồng cây sai chỗ, chị đi cãi từng người với lời lẽ rất gắt gỏng. Song quyền nan địch tứ thủ, đảng này chị chỉ có song quyền (để gõ bàn phím), không biết chồng chị có phụ không, cứ cho là tứ quyền đi. Nhưng cộng đồng mạng đông và hung hãn có mấy chục vạn thủ... Thế là chị thua, chị xóa bài.

Chồng chị phải đăng bài đính chính và xin lỗi, đồng thời còn làm chương trình tặng quà để xoa dịu cộng đồng.

Nguyễn văn bài xin lỗi từ chồng chị:

“Lời đính chính & xin lỗi gửi đến cộng đồng

Trong những ngày qua, việc tôi trồng vài khóm rau thơm ở khu vực đường tàu đã nhận được nhiều ý kiến trái chiều từ cộng đồng mạng. Tôi xin được giải thích rõ hơn và gửi lời xin lỗi chân thành.

Người vợ sẵn sàng cãi lộn với ai thấy nguy hiểm – Nguồn: Facebook

Thực ra, khi làm việc này, tôi chỉ xuất phát từ một suy nghĩ rất đơn giản: thấy khoảng đất trống ven đường tàu khá khô cằn, tôi muốn trồng thêm vài cây rau, cây xanh để tạo cảm giác dễ chịu, có thêm chút mảng xanh để ngắm nhìn. Đó là thói quen yêu cây cối và mong muốn không gian quanh mình trong tươi tắn hơn, chứ hoàn toàn không hề có ý định phá hoại, chiếm dụng hay làm ảnh hưởng đến tài sản quốc gia.

*Tuy nhiên, sau khi được mọi người góp ý, tôi mới nhận ra rằng việc làm này không đúng quy định, thậm chí còn có thể gây nguy hiểm cho an toàn đường sắt. Đây là thiếu sót và sự chủ quan của bản thân tôi. Tôi xin được tiếp thu ý kiến, dừng ngay việc trồng rau ở khu vực này và sẽ tuân thủ theo đúng quy định. Mong cộng đồng thông cảm cho sự vô ý của tôi. Một lần nữa, tôi gửi lời xin lỗi vì hành động chưa đúng mực và sẽ rút kinh nghiệm sâu sắc.
Xin cảm ơn tất cả mọi người!*

(Ảnh hiện trạng bây giờ không giống như clip)” – Hết trích

Không biết anh chồng có chân thành khi xin lỗi hay không, nhưng câu chuyện luống rau thơm bên đường ray, tưởng nhỏ mà có võ, như cái dằm mọc ngược rồi làm mủ trong mình bao năm qua, gây hoại tử da thịt. Không phải tôi nói, mà chính tờ báo VietNamNet hiện thuộc quản lý của Bộ Dân tộc và Tôn giáo VN, ngày 24-9-2025, có bài báo Lãnh đạo Hội Bảo vệ người tiêu dùng nói thẳng về vấn nạn rau bẩn (nói về việc rau bẩn trong trường học) với dòng sa-pô rất thẳng thắn “Người tiêu dùng đang ăn rau bẩn. Chuyên gia cho rằng cần nhìn nhận nghiêm túc và tổ chức lại các khâu, đừng để các hiệu trường ‘bắt tay’ với đơn vị cung cấp hưởng lợi.” Trong bài báo, ông Tạ Văn Tường (Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và Môi trường TP Hà Nội) cho biết, nhu cầu rau xanh ở Hà Nội lên tới 1.3 triệu tấn mỗi năm. Tuy nhiên, diện tích rau trên địa bàn chỉ có 33,000 ha, sản lượng khoảng 735,000 tấn/năm, đáp ứng 60% nhu cầu của người tiêu dùng.

Xưa rau là thuốc, nay rau cũng là thuốc, nhưng là thuốc thử – Thử coi ai khỏe hơn, ai lì hơn. Xưa “tắc đất, tắc vàng”, nay, tắc đất vẫn là tắc vàng nhưng qua câu chuyện này, mới thấy tắc... lòng từ những người có trách nhiệm còn hiếm quý hơn tắc đất lẫn tắc vàng, vì tìm hoài không thấy. Tìm thấy rồi cũng chỉ nhìn vì không thể chạm tới, nhìn thấy được bằng xương bằng thịt, vì chỉ có trên tivi.

DU